

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Jaarbericht 2009

Internationale Mensenrechtenprocedures

Internationale Menschenrechtenprocedures | Jaarbericht 2009 | Internationale Menschenrechtenprocedures | Jaarbericht 2009 | Internationale Menschenrechtenprocedures | Jaarbericht 2009

Jaarbericht 2009

**Internationale
Mensenrechtenprocedures**

Inhoud

Veel klachten, weinig uitspraken	4
1. Internationale mensenrechten-klachtprocedures	8
2. Overige taken	14
Bijlage I: Zaken, aanhangig bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht.	20
Bijlage II: gemotiveerde beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens	26
Bijlage III: Uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die op 31 december 2009 geagendeerd waren door het Comité van Ministers in het kader van het toezicht op grond van artikel 46 lid 2 EVRM.	30
Bijlage IV: Zaken, aanhangig bij de VN-Verdragscomités, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht.	32

**Veel klachten,
weinig uitspraken**

Voor de vijfde keer brengen wij dit jaarbericht uit. Het vorige, over 2008, openden wij met de aanhef “Stilte na de storm”. Die storm wees op 2007, waarin Nederland een paar gevoelige tikken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te verwerken kreeg. De betrokken lezer heeft zonder twijfel nog de uitspraak van het Hof in de zaak Salah Sheekh op het netvlies. Het jaar 2008 bleef daarna “schendingsvrij”. Vandaar die stilte.

Ook in 2009 spaarde het Hof Nederland voor uitspraken waarin schendingen werden geconstateerd. Zo’n periode maakte Nederland onder het huidige Hof nog niet eerder mee. Toch zouden wij het niet in ons hoofd halen de titel te hergebruiken. Van stilte was namelijk geen enkele sprake. Zie de cijfers: lag het aantal bij het Hof ingediende klachten tegen Nederland jarenlang behoorlijk stabiel rond de vijfhonderd, in het afgelopen jaar steeg dat aantal tot bijna zevenhonderd. En wat nog opmerkelijker is: die stijging werkte grotendeels door in het aantal klachten dat aan de Regering werd toegezonden. Jarenlang werd slechts zo’n tien procent van de in Straatsburg ingediende klachten voorgelegd aan de Regering. De rest werd door het Hof ambtshalve niet-ontvankelijk verklaard of van de rol geschrapt zonder dat de Regering daarvan kennis droeg.

151

In 2009 werd dat allemaal anders. De aanleiding daarvan is zonneklaar: een ongeëvenaard aantal asielzoekers dat vanuit zuidelijke richting Europa was binnengekomen en vervolgens doorgereisd naar het noorden (de zogenaamde “Dublin-claimanten”), deed aan het Hof een verzoek om oplegging van een voorlopige maatregel – lees: niet-uitzetting naar het land van binnenkomst in Europa hangende de Hofprocedure – en kreeg dat verzoek gehonoreerd. Deze groep klachten lijkt zich bij uitstek te lenen voor beslissing aan de hand van een zogenaamde pilot judgment, nu zij één cruciaal vraagstuk gemeenschappelijk hebben: mogen de noordelijke EU-lidstaten, op grond van het interstatelijk vertrouwensbeginsel, ervan uit blijven gaan dat asielzoekers in de zuidelijke EU-lidstaten, die immers evenzeer als zij gebonden zijn aan het EVRM, de kans krijgen zich op het EVRM te beroepen en zich desgewenst van daaruit tot het Hof te wenden? De toekomst zal leren hoe het Hof daarover denkt.

Ook om een andere reden was van stilte geen sprake. Voor het eerst in de geschiedenis werd Nederland namelijk op de vingers getikt door het

Europees Comité voor Sociale Rechten, dat toeziet op de naleving van het Europees Sociaal Handvest en daarvoor onder meer een collectieve klachtprocedure tot zijn beschikking heeft.

Slechts vanuit Genève was stilte waarneembaar, waarmee een al langer bestaande trend werd bevestigd. Klachten onder de VN-verdragen bereiken de Regering slechts mondjesmaat en gehonoreerde klachten, ook in 2009, zelfs helemaal niet.

Hierna worden allereerst de verschillende (individuele) klachtprocedures behandeld waarbij onderstaanden optreden als Agent respectievelijk plaatsvervangend Agent namens de Nederlandse Regering. Er wordt een inhoudelijke beschrijving gegeven van de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, beslissingen van het Europees Comité voor Sociale Zaken en de verschillende VN-mensenrechttribunalen. Daarna worden overige taken beschreven.

161

In de bijlagen treft u een overzicht van zaken, aanhangig bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens¹ aan, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht (bijlage I), en een overzicht van de gemotiveerde beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (bijlage II). Voorts treft u aan een overzicht van uitspraken in zaken tegen Nederland waarin het Comité van Ministers op 31 december 2009 nog geen afsluitende resolutie had aangenomen (bijlage III). In het merendeel van deze zaken heeft Nederland de uitspraak tenuitvoergelegd en daarover gerapporteerd aan het Comité van Ministers. In de jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer van de minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de minister van Justitie, over zaken tegen Nederland bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt reeds aandacht besteed aan de maatregelen die gedurende het verslagjaar zijn genomen ten behoeve van de tenuitvoerlegging van uitspraken in zaken tegen Nederland. Ten slotte treft u een lijst aan van Nederlandse zaken, aanhangig bij de VN Verdragscomités, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht (bijlage IV).

¹ Kamerstukken II, 2009-2010, 30 481, nr. 5.

Voor commentaar of verzoeken om informatie kunt u te allen tijde contact opnemen (djz-ir@minbuza.nl, tel. 070 – 348.6724) en kunt u bovendien de website www.minbuza.nl/ehrm bezoeken.

Den Haag, juni 2010

Roeland Böcker

Liselot Egmond

1

Internationale mensenrechten-klachtprocedures

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

In 2009 werden door het Hof met betrekking tot klachten tegen Nederland

- 682 nieuwe verzoekschriften ontvangen (2008: 526);
- 271 verzoekschriften niet-ontvankelijk verklaard en/of van de rol geschrapt (2008: 334);
- 2 verzoekschriften ontvankelijk verklaard (2008: 2);
- 81 verzoekschriften aan de Regering ter kennis gebracht (2008: 42), en
- 4 uitspraken gedaan (2008: 1).

Het aantal aanhangige verzoekschriften in Nederlandse zaken bedroeg

- 547 op 1 januari 2009 en
- 807 op 31 december 2009.

Voorts zijn in 2009 door het Hof 187 verzoeken tot het treffen van een voorlopige maatregel ontvangen² (2008: 42), waarvan er

- 76 zijn afgewezen (2008: 33);
- 75 zijn toegewezen en aan de Regering ter kennis gebracht (2008: 9).

191

In geen enkele zaak werd een hoorzitting gehouden.

Hieronder treft u samenvattingen aan, gerangschikt naar datum, van alle uitspraken (judgments) van het Hof in zaken tegen Nederland uit het jaar 2009. Alle genoemde uitspraken en beslissingen zijn te vinden op de website van het Hof, www.echr.coe.int.

---

² Op grond van Regel 39 van de Procedureregels van het Hof.

Ibrahim Mohamed (1872/04), 10 maart

Klager is van Somalische nationaliteit. Hij stelt dat de verplichting om Nederland te verlaten teneinde een machtiging tot voorlopig verblijf aan te vragen in zijn land van herkomst, in strijd is met zijn recht op familielevens als bedoeld in artikel 8 EVRM. Tijdens zijn asielprocedure in Nederland heeft klager een gezin gesticht en een verblijfsvergunning aangevraagd om bij zijn gezin te kunnen blijven; dit verzoek is geweigerd omdat klager niet in het bezit was van een machtiging tot voorlopig verblijf. Klager heeft tijdens de procedure voor het Hof alsnog een verblijfsvergunning verkregen op grond van het categoriaal beschermingsbeleid Somalië. Dat deze verlening niet in verband staat met de uitoefening van het recht op familie- en gezinsleven als bedoeld in artikel 8 EVRM doet er niet aan af dat klager hiermee feitelijk in staat wordt gesteld dit recht uit te oefenen. Om deze reden schraapt het Hof de zaak van de rol. Omdat de klacht reeds in 2005 ontvankelijk is verklaard, is deze uitspraak bij wijze van 'judgment' gedaan.

| 10 |

Said Botan (1869/04), 10 maart

Voor zover relevant zijn de feiten en de Hofuitspraak in deze zaak identiek aan de bovengenoemde zaak Ibrahim Mohamed.

Poppe (32271/04), 24 maart

Klager stelt dat zijn recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6, lid 1, EVRM is geschonden, omdat twee van de rechters die hem veroordeelden, eerder hadden opgetreden in zaken waarin een aantal medeverdachten waren veroordeeld. In die uitspraken was vastgesteld dat klager betrokken was geweest bij de feiten waarvoor hij vervolgens zelf werd veroordeeld. Klager stelt dat door deze betrokkenheid genoemde rechters niet onpartijdig zijn. Het Hof is van mening dat, hoewel klager in de andere zaken als betrokkene was genoemd, daarbij ten aanzien van klager niet is geoordeeld over de schuldvraag. De betrokkenheid van klager wordt niet nader gekwalificeerd. Om deze reden oordeelt het Hof dat er geen schending van artikel 6, lid 1, EVRM heeft plaatsgevonden. In een 'dissenting opinion' stelt rechter Gyulumyan het niet eens te zijn met de meerderheid, waar deze stelt dat klager slechts 'in passing' werd genoemd in de andere uitspraken.

Sanoma Uitgevers BV (38224/03), 31 maart

Sanoma stelt dat zijn rechten onder artikel 10 EVRM zijn geschonden, doordat het bedrijf door het Openbaar Ministerie verplicht werd foto's van

deelnemers aan een illegale straatrace vrij te geven terwijl aan deze deelnemers geheimhouding was beloofd. Overhandiging van het fotomateriaal werd noodzakelijk geacht in verband met een strafrechtelijk onderzoek naar ramkraken. Het Hof stelt vast dat de inbreuk een wettelijke grondslag heeft in artikel 96a Wetboek van Strafvordering en dat er een legitiem doel is in het voorkomen van misdaden. Ingaande op de vraag of de inbreuk noodzakelijk was in een democratische samenleving is het Hof enerzijds kritisch op de gevolgde procedure, maar oordeelt het ten slotte dat de door de autoriteiten in casu toegepaste balans van belangen geen schending van artikel 10 EVRM oplevert. In een ‘dissenting opinion’ wijzen rechters Power, Gyulumyan en Ziemele erop dat de bescherming van journalistieke bronnen een van de hoekstenen van de persvrijheid is. De taak van de journalistiek als ‘publieke waakhond’ wordt in hun visie bedreigd door deze uitspraak. Op verzoek van de klagende partij is de zaak inmiddels aan de Grote Kamer van het Hof voorgelegd. Uitspraak wordt verwacht in 2010.

Europees Comité voor Sociale Rechten

In 2009 werd door het Europees Comité voor Sociale Rechten onderstaande beslissing genomen op grond van het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest.

Defence for Children International (47/2008), 20 oktober

Defence for Children International (DCI) stelt voor het Europees Comité voor Sociale Rechten dat Nederland in strijd handelt met artikel 31 van het Herziene Europees Sociaal Handvest (ESH), omdat minderjarigen die onrechtmatig op het Nederlandse grondgebied verblijven, worden uitgesloten van het recht op huisvesting en, in verband daarmee, van een groot aantal andere rechten. De Regering is van mening dat de klacht buiten de reikwijdte van het ESH valt, omdat de bijlage bij het ESH inzake de werkingssfeer bepaalt dat het Herziene ESH, enkele uitzonderingen daargelaten, slechts rechten toekent aan legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijvende personen. Wat betreft de vermeende schending van artikel 31 § 1, recht op huisvesting, concludeert het Comité dat de illegaal verblijvende minderjarigen niet binnen de reikwijdte van deze bepaling vallen. Echter artikel 31 § 2, het voorkomen en verminderen van dakloosheid, acht het Comité wel degelijk ook op illegaal in de verdragsstaat

verblijvende illegalen van toepassing. Het Comité bepaalt dat het recht op onderdak nauw verbonden is met het recht op leven en dat kinderen, ongeacht hun verblijfsstatus, binnen de reikwijdte van deze bepaling vallen. Nu illegaal verblijvende kinderen in Nederland niet verzekerd zijn van het recht op onderdak, oordeelt het Comité dat Nederland artikel 31 § 2 heeft geschonden. Artikel 17 § 1.c verplicht de lidstaten alle noodzakelijke maatregelen te nemen om kinderen te beschermen. Het Comité oordeelt dat de verplichting om te voorzien in onderdak voortvloeiend uit artikel 17 § 1.c, inhoudelijk identiek is aan artikel 31 § 2. Zodoende verklaart het Comité artikel 17 § 1.c van toepassing en bepaalt dat deze bepaling door de Nederlandse Staat geschonden is op dezelfde gronden.

Verdragscomités van de Verenigde Naties

| 12 |

Anders dan bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, beschikt de Agent niet over gedetailleerde gegevens met betrekking tot het aantal klachten tegen Nederland dat bij de verschillende VN-Verdragscomités aanhangig is. De informatie die u hieronder aantreft, heeft betrekking op de zaken die door de VN Verdragscomités aan de Nederlandse regering ter kennis zijn gebracht.

In het jaar 2009 werden door de VN-Verdragscomités met betrekking tot klachten tegen Nederland:

- 2 verzoekschriften aan de regering ter kennis gebracht (beide aanhangig bij het Mensenrechtencomité) en werden
- in 0 zaken inzichten (views) vastgesteld.

2

Overige taken

Verdragsonderhandelingen en goedkeuringsprocedures

Op verdragsgebied vonden in 2009 de volgende ontwikkelingen plaats:

- In mei nam het Comité van Ministers tijdens zijn ministeriële bijeenkomst in Madrid Protocol 14bis EVRM aan. Het protocol was bedoeld om zoveel mogelijk de schade te beperken die ontstond door het uitblijven van de inwerkingtreding van Protocol 14 als gevolg van de Russische weigering dat protocol te ratificeren. Protocol 14bis kopiëerde twee van de belangrijkste bepalingen van Protocol 14, maar bevatte niet het vereiste van unanieme ratificatie voor inwerkingtreding. In Madrid koos Nederland overigens een andere verdragsrechtelijke route met hetzelfde resultaat: het verklaarde de twee bewuste bepalingen uit Protocol 14 voorlopig te zullen toepassen.
- In september vond de tweede conferentie van staten-partijen bij het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap plaats. Nederland is weliswaar nog geen partij bij het verdrag, maar was als waarnemer uitgenodigd, teneinde zowel met partijen als met niet-partijen van gedachten te kunnen wisselen over de modaliteiten en consequenties van ratificatie van het verdrag en bijbehorend facultatief protocol. De delegatie bestond naast Buitenlandse Zaken uit medewerkers van de ministeries van VWS en Verkeer en Waterstaat en uit een vertegenwoordiger van de CG-Raad (chronisch zieken en gehandicapten).
- Eveneens in september ondertekende de minister van Buitenlandse Zaken het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten.
- In december werd deelgenomen aan een werkgroep van de Verenigde Naties inzake een facultatief protocol bij het Verdrag voor de Rechten van het Kind.

| 15 |

Activiteiten in de Raad van Europa

Stuurcomité Mensenrechten (CDDH)

Het Stuurcomité Mensenrechten heeft tot taak de besluitvorming op het gebied van de mensenrechten in het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor te bereiden. Het Stuurcomité bestaat uit vertegenwoordigers van alle zevenenveertig lidstaten van de Raad van Europa en stelt verdragen, protocollen, richtlijnen, handboeken, aanbevelingen en dergelijke op,

daarmee het acquis van de Raad van Europa vormgevend en versterkend. Een aantal specifieke onderwerpen, die in het Stuurcomité op de agenda stonden, komen elders in dit jaarbericht aan de orde. Daarnaast hield het Stuurcomité zich bezig met de volgende onderwerpen:

- richtlijnen inzake verkorte asielprocedures;
- een aanbeveling inzake rechten van leden van de krijgsmacht;
- een aanbeveling inzake maatregelen om discriminatie van LGBT (lesbian, gay, bi-sexual, transgender) mensen te bestrijden;
- richtlijnen om straffeloosheid bij mensenrechtenschendingen te bestrijden;
- rechten van nationale minderheden;
- effectieve nationale rechtsmiddelen;
- de procedure rond het toezicht op de tenuitvoerlegging van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; en
- voorbereiding van de Interlaken conferentie van 18-19 februari 2010.

“Reflectiegroep” en voorbereiding “Interlaken”

De zogenoemde “Reflectiegroep”, een subgroep van het Stuurcomité Mensenrechten, had sinds 2007 als opdracht voorstellen voor het functioneren van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op de lange termijn uit te werken. De Reflectiegroep diende zich daarbij te baseren op rapporten uit voorgaande jaren, in het bijzonder het rapport van de “Groep van Wijzen” uit 2006. Conform zijn opdracht bracht de groep, onder Nederlands voorzitterschap, in maart rapport uit, bevattende de nadere uitwerking van een groot aantal voorstellen die deels wel, en deels niet EVRM-wijziging impliceerden. Dit rapport werd op zijn beurt het vertrekpunt van de voorbereiding van een door het Zwitserse voorzitterschap van de Raad van Europa aangekondigde ministeriële conferentie in Interlaken inzake de toekomst van het Hof. De oude “Reflectiegroep” (DH-S-GDR) werd daartoe omgedoopt tot expertcomité inzake de hervorming van het Hof (DH-GDR), bij welke gelegenheid de voorzittershamer werd overgedragen aan de Franse expert. Buitenlandse Zaken en Justitie opereerden voortaan gezamenlijk in de groep. Inhoudelijk betreffen de discussies in de opeenvolgende groepen een veelheid aan onderwerpen, waaronder het filteren van klachten door het Hof, de verbetering van nationale rechtsmiddelen, de pilot judgment procedure, detachering van nationale rechters bij de griffie van het Hof, informatieverstrekking aan potentiële klagers, publicatie van de jurisprudentie van het Hof, een adviesbevoegdheid voor het Hof en een statuut van het Hof.

Buitenlandse missies, kennisoverdracht en publicaties

Agentenbijeenkomst

Op 14 en 15 mei vond in Warschau een informele Agentenbijeenkomst plaats. Daar werd de zogenaamde Pilot Judgment Procedure besproken, de procedure die het Hof voor het eerst heeft toegepast in een Poolse zaak, *Broniowski v. Polen*³. Thans wordt deze procedure neergelegd in de Procedureregels van het Hof.

Kennisoverdracht

- In maart gaf Liselot Egmond gastcollege aan het Utrecht Law College over het onderwerp Nederland in internationale mensenrechtenprocedures.
- In juni deed Roeland Böcker dat aan de Erasmus Universiteit Rotterdam over het onderwerp 'the reform of the UN treaty bodies'.
- Liselot Egmond verzorgde samen met Jolien Schukking, op dat moment advocaat te Den Haag, een cursus over artikel 8 EVRM voor rechters en griffiers bij de rechtbank Zutphen.

| 17 |

Publicaties

Reactie op 'onzichtbare zaken', in NAV 4-2009, blz 244 e.v.

---

³ EHRM, uitspraak van 28 september 2005, klacht nr. 31443/96.

Bijlagen

Bijlage I

Zaken, aanhangig bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht

Zaaknaam	zaaknummer	artikel EVRM	
A.A.Q.	42331/05	artt. 2, 3, 8 en 13	(Afghanistan)
A.G.R.	13442/08	art. 3	(Afghanistan)
A.K.C.	36953/09	art. 3	(Afghanistan)
A.M.	29094/09	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
A.R.	26268/09	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
A.W.Q. en D.H.	25077/06	art. 3	(Afghanistan)
Abdi Yusuf	43339/04	art. 3	(Somalië)
Abasov	31078/09	art. 3	
Abdi Ali	61637/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abdifitaf Mohamed	63941/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abdilahi Abdulwahidi	21741/07	artt. 8 en 14 en art. 1 van Prot. 12	(Somalië)
Abdul Rahim	22970/09	art. 8	(Afghanistan)
Abdulaahi Isse	23012/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abdulkadir Gabow	61016/09	art. 3	(Somalië)
Abdulkadir Sheikh Ali	46081/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abdulkarim Ahmed	64549/09	art. 3	(Somalië)
Abdullahi Mao	63896/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abdullahi Muse	43618/09	artt. 1, 2, 3 en 13	(Somalië)
Aboukar Gaabow	49019/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abshir Samatar	36092/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abukar Abdulahi	61837/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abukar Warsame	53429/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Abuubakar	67777/09	Art 3 en 13	(Somalië)
Abwali	30416/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Affif	60915/09	art. 3	(Somalië)
Ahmed Ali	26494/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ahmed Huseen	65932/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ahmed Mahamed	53451/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ahmed Osman	65631/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Akied en Ibrahim	46226/09	art. 3	
Al Bawari	64454/09	artt. 3 en 13	
Al Dulaimy	63728/09	artt. 3 en 13	
Al Juburi	66524/09	art. 3	(Palestina)
A.	4900/06	art. 3 en 13	(Libië)
Al Quaragholi	55677/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Al Robei	21852/08	art. 3	(Irak)
Al Wakiel	62309/09	artt. 3 en 13	(Irak)

Alawi	62105/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Alem Abraha	32758/09	artt. 3 en 13	(Eritrea)
Ali Abdi	64738/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ali Ahmed	67775/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ali Elmi	33212/09	artt. 3 en 5	(Somalië)
Ali Hashim	19333/09	artt. 3, 8 en 13	(Somalië)
Ali Hussein en Abdallah Abdi	50373/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Amin	51280/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Amiri	32714/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Amiri	67233/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Artemi en Gregory ⁴	35524/06	art. 13 en artt. 2 en 3 van Prot. 4	
Arvelo Aponte	28770/05	artt. 8 en 13	(Venezuela)
Atici	26045/09	artt. 8 en 13	(Turkije)
Aweys Ahmed	31930/09	artt. 3, 5, 6 en 13	(Somalië)
Aweys en Mahamed	64393/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Azami	32737/09	artt. 3 en 13	(Iran)
Bagirov en Ismailova	49805/08	art. 3	(Azerbeidzjan)
Bushara e.a.	7211/06	art. 3	(Soedan)
Babayan	35759/09	artt. 3 en 5	(Azerbeidzjan)
Bahri-El Outmani	52904/07	art. 8	(Marokko)
Barakzai	30457/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Beukering (Van)	53764/07	artt. 3 en 5	(Nederland)
Bingöl	18450/07	artt. 6 en 7	(Nederland/Turkije)
Bohle en Meijer	12665/09	art. 6	(Nederland)
Bok	45482/06	art. 6	(Nederland)
Boudakhana	64414/09	art. 6	(Nederland)
Chokrallah	21758/08	art. 3	(Marokko)
Cise Ahmad en Mohamed Ali	53992/09	artt. 3, 5 en 8	(Somalië)
Cisse	61751/08	art. 8	(Liberia)
Claret	42112/09	art. 8	(Nederland)
Colon	49458/06	artt. 8 en 14 en art. 2 van Prot. 4	(Nederland)
Cuban	31103/06	art. 6	(redelijke termijn)
Cuzdan	6315/08	art. 8	(Turkije)
Dala	47880/07	artt. 3, 8 en 13	(Angola)
Dalsum(van) & Schouten BV (Nederland)	38838/05	art. 6	(redelijke termijn)
Daood Gawdhan	42688/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Derwish	67772/09		
Deveci	33874/07	artt. 3 en 8	(Turkije)
Djelani Sufi en Hassan Guduud	28631/09	artt. 3 en 13	(Somalië)

⁴ Deze klacht is tevens gericht tegen 21 andere EU-lidstaten.

Elci	20528/07	art. 5	
Elmi Mohamoud	66297/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Emin	28260/07	art. 5	(Bulgarije)
Esmael Mohammed	49521/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
F.A.K.	30112/09	artt. 3 en 13	(Libië)
Farouk Mohamed	51989/09	art. 3	(Sudan)
G.G.S.	53926/09	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
George	14124/09	art. 5	(Sierra Leone)
Geremedhin	45558/09	art. 8	
Ghazwan	50293/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Gobey Mohamud	38162/09	art. 3	(Somalië)
Godonou	29754/04	art. 8	(Togo)
Guler	8257/07	art. 8	(Turkije)
H.U.N.	63857/09	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
Habi	16049/07	art. 8	(Marokko)
Habib Kamil	43051/09	art. 3	(Somalië)
Habibi en Ali Zadeh	30703/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Hamdouch	55150/09	artt. 3 en 13	(Syrië)
Haran	60390/09	art. 3	(Sudan)
Hasan en Danbil Darar	55802/09	art. 3 en 31	(Somalië)
Hasan Mahamed	44517/09		(Somalië)
Hashemi	6407/09	artt. 3 en 8	(Afghanistan)
Hassan Ali	63871/09	art. 3	(Somalië)
Hassan Mohamed	61669/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Hebbrecht	31152/09	artt. 3, 5 en 8	(België)
Heijden(van der)	42857/05	artt. 8 en 14	(Nederland)
Hmza	64042/09	artt. 3 en 13	
Hussein	59046/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Isse Seck	6781/06	art. 3	(Somalië)
Ibrahim Abdi	52451/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Ibrahim Abdi	62215/09	artt. 3, 5, 6, 8 en 13	(Somalië)
Ibrahim Abdi	65205/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Joesoebov	44719/06	artt. 3, 8 en 13	(Azerbeidzjan)
Jaafari	62701/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Jabouri	59679/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Jama Kohin	62262/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Kalambayi Kaleka K Abedi	54648/08	art. 3	(DRC)
Kakar en Ali	45055/07	art. 3 en 8	(Afghanistan)
Kabouta	67485/09		(Irak)
Kahdjani	62528/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Kalinle	2176/09	artt. 1, 2, 3 en 13	(Somalië)
Kaouass	11804/09	art. 8	(Nederland)
Kersten	8027/08	art. 5	(ISD-maatregel) (Nederland)
Khawarin	32431/09	art. 3	(Afghanistan)
Kheder and Ismael	57097/09	artt. 3 en 13	(Irak)

Kikouana e.a.	48035/09	art. 8	(DRC)
Kitenguca	51650/09		
Kpapoe	40012/08	art. 8	(Ghana)
Krops	26748/07	artt. 2, 3, 5, 6 en 13	(TBS-passant)
Mawaka	29031/04	artt. 3 en 8	(DRC)
Mudiangombe Kabasu	42658/05	artt. 2, 3 en 13	(DRC)
M.M.	15993/09	art. 3	(Afghanistan)
M.R.A.	46856/07	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
Mahamed Macalin	55780/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mahamed Salah	61573/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mahamud Hussein	65684/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Malaaq Showri	37728/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Matingou Loubelo	16677/06	art. 8	(Congo)
Mebrathu Gebretnsae	55811/09	artt. 3 en 13	(Eritrea)
Mfwa Muyuku	46970/07	art. 3	(DRC)
Mohamed Hussein/ Gaal Osoble/Abdallah Mohamed/ Mohamed			
Mohamud	43857/09	art. 3	(Somalië)
Mohamed Ilmi	32212/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mohamed Mohamud	23727/09	art. 3	(Somalië)
Mohammed Jele	29940/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mohammed	49411/09	art. 3	(Somalië)
Mokhtar	67785/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mokiem	48330/09	artt. 6, 8 en 13	(Pakistan)
Moosa Mahamoud	32729/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Mosazgi Asfha	67779/09	art. 3	(Eritrea)
Mottlik	30957/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Musalatova	43080/08	artt. 8 en 13	(Tsjetsjenië)
Muusse Maydane Dayal	62743/09	art. 3	(Somalië)
Ndikumana	4714/06	artt. 1, 3 en 14	(opvang Dublinclaimant) (Burundi)
N.F.	21563/08	artt. 3, 8 en 13	(Afghanistan)
N.T.	53560/07	artt. 3 en 6	(Afghanistan)
Nelissen	6051/07	artt. 3, 5 en 6	(TBS-passant)
Nuur Abdulle	59926/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Nuur Haji	34565/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Nzapali	6107/07	artt. 3, 8 en 13	(Congo)
Olgun	1859/03	artt. 3 en 8	(Turkije)
Omar Sheik Hassan	63469/09	artt. 3 en 8	(Somalië)
Pieters	7248/09	artt. 5 en 6	(Nederland)
Pizhov Koerganova	30442/09	art. 3	(Rusland)
Qadija	60604/09	artt. 3 en 6	(Somalië)
Ramzy	25424/05	art. 3	(Algerije)
Rengifo Alvarez	14232/07	art. 3	(Colombia)
R.W.	37281/05	artt. 6 en 8	(Nederland)

Rafat en Galoga	30693/05	artt. 2, 3, 6 en 13	(Afghanistan)
Rahimi en Sadat	25629/07	artt. 3 en 8	(Afghanistan)
Rad	22251/07	art. 8	(Afghanistan)
Radulovic	17756/08	art. 8	(voormalig Joegoslavië)
Ramdhan	13837/07	artt. 5 en 6	(Nederland)
Rami Bahaa en Raid Hassan	63862/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Romet	7094/06	artt. 6, 7 en 8	(Nederland)
Roovers	22523/08	artt. 5 en 6	(Nederland)
Sanogo	32702/07	art. 3	(Niger)
Saleh Ahmed	36809/06	art. 3	(Somalië)
S.D.M. e.a.	8161/07	artt. 2 en 3	(Afghanistan)
S.S.	39575/06	art. 3	(Afghanistan)
Sobhani en Irani	55/08	art. 3	(Iran)
Said Haji Nur	62110/09	art. 3	(Somalië)
Saied Ahmed	29936/09	art. 3	(Somalië)
Salah Sheekh	1948/08	art. 3	(Somalië)
Sallam	20328/08	art. 6	(Nederland)
Sanoma Uitgevers B.V.	38224/03	art. 10	(vrijheid v. meningsuiting)
Schuitema	277/05	artt. 5 en 6	(vrijheidsbeneming)
Shapar en Abudureyimu	18442/09	artt. 3 en 13	(China)
Sharifi	44797/09	artt. 2, 3 en 8	(Afghanistan)
Sheekh Nur	31171/09	artt. 3 en 13	(Somalië)
Siewnath	23784/08	artt. 5 en 6	(Nederland)
Timmer	33291/08	artt. 3, 6, 7, 13	(Nederland)
Tobiya	58877/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Tseghay	31327/09	artt. 3 en 13	(Eritrea)
Vidgen	29353/06	artt. 3 en 6	(Verenigd Koninkrijk)
Voskuil	64752/01	artt. 5 en 10	(Nederland)
Warmahaye	4142/04	art. 3	(Somalië)
Wiesman	49111/08	artt. 6 en 8	(Nederland)
Youssef	11936/08	artt. 1, 2, 3, 5, 6, 13 en 14 en art. 1 van Prot. 12	(Syrië)
Y.A.	15439/09	artt. 3 en 13	(Afghanistan)
Y.O.K.	3051/06	Art. 8	(Guinea)
Yahia Yasir	32256/09	artt. 3 en 13	(Irak)
Yousef	58236/09	artt. 3 en 13	(Syrië)
Z.L.	33314/09	artt. 3, 6 en 8	(Afghanistan)
Zhurauliou e.a.	54255/07	artt. 3 en 13	(Belarus)
Zayir	55043/09	artt. 3 en 13	(Irak)

Bijlage II

Gemotiveerde beslissingen (decisions) tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol⁵

Niet-ontvankelijk

Zaaknaam	Zaaknummer	Datum beslissing
Coöperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij u.a.	13645/05	20 januari (kmr)
W.	20689/08	20 januari (kmr)
Angelique post	21727/08	20 januari (kmr)
Esmail Narenji Haghighi	38165/07	14 april (kmr)
Galic	22617/07	9 juni (kmr)
Blagojevic	49032/07	9 juni (kmr)
Beygo (v. 46 rve-lidstaten)	36099/06	16 juni (kmr)
Mohammed Shekale	54238/07	16 juni (cte)
Harutioenyan e.a.	43700/07	1 september (kmr)
“Blondje”	7245/09	15 september (kmr)
Van Melle e.a.	19221/08	29 september (kmr)
Stichting voor educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	34865/07	29 september (kmr)
Dos Santos	3289/08	6 oktober (cte)
Berhe (deels niet ontv., deels geschrapt)	51830/08	6 oktober (sjf)
Bingöl (deels ontv., deels niet ontv.)	18450/07	13 oktober (kmr)
O.	37755/06	17 november (kmr)

| 27 |

Geschrapt van de rol

Zaaknaam	Zaaknummer	Datum beslissing
Saralijev & Movsarova	7094/05	13 januari (cte)
Voorhuis	28692/06	3 maart (kmr)
Özer	35898/08	5 mei (cte)
Belewal	9258/07	12 mei (kmr)
Safahani Langeroudi & Zende Del	44092/05	9 juni (kmr)
Osman Suleiman Mahmoud Abdullah	9583/06	16 juni (kmr)
Mol	10470/07	16 juni (kmr)
Al Samarai	32228/09	19 juni (ingetrokken)
Mesic e.a.	23208/05	30 juni (kmr)
Van Hout	20500/07	30 juni (kmr)
Tubajika	6864/06	30 juni (kmr)
Lakomy	42179/08	1 september (cte)
Yarlikaya	510/09	1 september (cte)
Mizrak & Mizrak	47136/07	1 september (cte)

Akhtar	43182/08	6 oktober (sjf)
Kassar (ook tegen Griekenland)	32746/09	6 oktober (kmr)
Berhe (deels niet ontv, deels geschrapt)	51830/08	6 oktober (sjf)
Rahmaan	30189/09	13 oktober (cte)
Jomanday	31893/05	20 oktober (kmr)
Samburkan	44335/08	15 december (sjf)

---

⁵ Uit het veel omvangrijkere aantal beslissingen tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol in zaken tegen Nederland betreft het hier uitsluitend beslissingen die zijn gemotiveerd door een Kamer van het Hof (kmr), dan wel ongemotiveerde beslissingen van een Comité van drie rechters (cte) of alleenzittende rechter (single judge formation; sjf) naar aanleiding van klachten waarvan de Regering op de hoogte was gesteld.

Bijlage III

Uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die op 31 december 2009 geagendeerd waren door het Comité van Ministers in het kader van het toezicht op grond van Artikel 46 lid 2 EVRM.

Zaken voorzien van een * zijn door de Regering volledig tenuitvoergelegd, maar moeten nog door middel van een resolutie door het Comité van Ministers worden afgesloten.

Zaaknaam	Zaaknummer	Datum beslissing
A.B.*	37328/97	29 januari 2002
Visser*	26668/95	14 februari 2002
Meulendijks*	34549/97	14 mei 2002
Göcer*	51392/99	3 oktober 2002
Venema*	35731/97	17 december 2002
Beumer*	48086/99	29 juli 2003
Doerga	50210/99	27 april 2004
Morsink	48865/99	11 mei 2004
Brand	49902/99	11 mei 2004
Lebbink*	45582/99	1 juni 2004
Del Latte*	44760/98	9 november 2004
Marpa Zeeland B.V. e.a.*	46300/99	9 november 2004
Nakach*	5379/02	30 juni 2005
Said*	2345/02	5 juli 2005
Mathew	24919/03	29 september 2005
Van houten*	25149/03	29 september 2005
Schenkel*	62015/00	27 oktober 2005
Bocos-cuesta*	54789/00	10 november 2005
Tuquabo-tekle	60665/00	1 december 2005
Sezen *	50252/99	31 januari 2006
Rodrigues da Silva & Hoogkamer*	50435/99	31 januari 2006
Veraart *	10807/04	30 november 2006
Salah sheekh	1948/04	11 januari 2007
Geerings	30810/03	1 maart 2007
Ramsahai	52391/99	15 mei 2007
Van Vondel	38258/03	25 oktober 2007
Voskuil	64752/01	22 november 2007

Bijlage IV

Zaken, aanhangig bij de VN-verdragscomités, die op 31 december 2009 aan de Regering ter kennis waren gebracht

Mensenrechtencomité

Zaaknaam	Zaaknummer	Datum beslissing
Den Toonder	1893/2009	art. 14
Jin	1840/2008	artt. 17 en 24
Jalloh	1762/2008	artt. 13, 17 en 24
Khanamiryan	1801/2008	artt. 2 en 7
Mennen	1797/2008	art. 14
NN0503081010 of 13/410898-05	1886/2009	art. 14
Xiao Hu Liu	1564/2007	artt. 17 en 24
Zegers	1788/2008	art. 14
Zhi Yang Chen	1609/2007	artt. 7, 17 en 24

Brussel Mexico St Petersburg Paramaribo Ankara Rabat Belgrado Rabat Athene Harare New York Antwerpen Buenos Bogota Kairo Harare Lagos Managua
Quito Hamburg Lagos Colombo Mexico Bratislava Lusaka Bangkok Sarajevo Damascus Houston Bonn Ankara Brussel Dar Es Salaam Kobe Sofia Kinshasa Loem
ber Wellington Algiers Ankara Abuja Chicago Muscat Dakar Stockholm Copenhagen Cotonou Buenos Aires Addis Abeba Lissabon Parijs Rabat Düssel dorf Tok
y xemburg Monte video Chicago Bagdad Port Of Spain Boekarest Luxemburg Dakar Houston Almaty Dubai Rome Bamako Belgrado Hamburg Rome Dar Es
salam Sofia Dubai Colombo Rabat Athene Dublin Sydney Kobe Bogota Praag Ouagadougou Algiers Kingston St Petersburg Amman Milaan Mexico Teheran A
buhai Frankfurt Am Main Belgrado Toronto Addis Abeba Ankara Sarajevo Port Of Spain Aires Stockholm Amsterdam Abeba Tripoli La Paz Kairo Managua Ba
gdad Los Angeles Kiev Ankara Colombo Warschau Rome Bern Kingston Lissabon Boedapest Boedapest New York Maputo Colombo New York Riyad Bamako Te
l Aviv Kingstom Monte video La Paz Praag Dubai Wenen Cotonou Berlijn La Paz Düssel dorf Kampala Teheran Seoel Monte video Brasilia Pretoria Ankara Bomay Sof
ia Toronto Rome Zagreb Washington Amman Athene La Paz Moskou Algiers Abidjan Paramaribo Maputo Manilla Kinshasa Barcelona Caracas Managua Bar
celona Lusaka Antwerpen Sao Paulo Bagdad La Paz Parijs Toronto Brussel Berlijn Peking Monte video Abu Dhabi Tel Aviv Londen Stanboel Almaty Bangkok Heli
sin San Jose Paramaribo Ankara Sao Paulo Pretoria Bangkok Milaan Bamako Houston Harare Brasilia Kairo Sarajevo Bratislava Windhoek Zagreb Brussel Riy
ad Moskou Almaty Maputo Karachi Vancouver Santiago De Chile Tunis Managua Teheran Cotonou Tokio Tunis Helsinki Boekarest Hamburg Kopenhagen Sto
ckholm Wellington Melbourne Kopenhagen Rabat Berlijn Antwerpen San Jose Rome Luxemburg Sofia Houston Riyad Düssel dorf Amman Accra Praag Karachi
Kairo Sarajevo Algiers Ankara Londen Bamako Jakarta Paramaribo Ottawa Montreal Algiers Muscat Windhoek Riyad Luanda Madrid Vaticanstad Warschau Chi
le Brasilia Vancouver Antwerpen Dakar Dar Es Salaam Dubai Tripoli Maputo Dublin Brussel San Jose Tel Aviv Milaan Boedapest Lusaka Frankfurt Am Main Melb
ourne München Athene Düssel dorf Kampala Canberra Bamako Islamabad Sofia Lissabon Bangkok Rome Chicago Algiers Riyad Yaoundé Riyadh Muscat Kamp
arjijs Madrid Belgrado Belgrado Sarajevo Praag Kaapstad Melbourne La Paz Tunis Moskou Los Angeles New Delhi Addis Abeba Antwerpen Brussel Washingto
n Lusaka Wenen Hong Kong Bogota Luanda Rabat Tokio Wellington Tokio Moskou Almaty Milaan Hamburg Tel Aviv Monte video Maputo Algiers Milaan Mont
evideo Vancouver Ankara Barcelona Praag Colombo Warschau Madrid Pretoria Bonn Athene Stanboel Washington Wellington Khartoum Bonn Lusaka Dubl
in Shanghai Wenen Jakarta Stockholm San Jose Managua New York Khartoum Addis Abeba Bagdad Brasilia Belgrado Muscat Luanda Santiago De Chile Lusaka
Kairo Rabat Bomay Ottawa Bratislava Bagdad Havanna Havanna Berlijn Hong Kong Milaan Canberra Hamburg Nairobi Praag Islamabad Abu Dhabi Quito
Londen Washington Dubai Rome Jakarta Lima Londen Stockholm Moskou New York Addis Abeba New York Singapore Seoel Hong Kong Frankfurt Am Main Karachi
Bratislava Los Angeles Boekarest Athene Singapore Ankara Bratislava Tunis Luxemburg Zagreb Montreal Sofia Sydney Santiago De Chile Londen Düssel dorf Je
ne New York Brussel Jakarta Karachi Luxemburg Nairobi Dar Es Salaam Antwerpen Addis Abeba Rabat Santiago De Chile Hamburg Kobe Yaoundé Addis Abe
ba Madrid Bangkok Düssel dorf Tel Aviv Parijs Seoel Paramaribo Cotonou La Paz Helsinki Port Of Spain Parijs Kiev Barcelona Accra Zagreb Dar Es Salaam Mila
n Dar Es Salaam Oslo Luanda New York Khartoum Boedapest Abu Dhabi Hamburg Sao Paulo Mexico Manilla Bangkok München Buenos Aires Riyad Sarajevo Ankara
Petersburg Shanghai Bagdad Jakarta Koala Loempoer Tunis Oslo Bratislava Montreal Dhaka Kigali Tel Aviv Londen Hong Kong Chicago Islamabad King
sdamascus Tunis Bogota Kopenhagen Wenen Caracas Bern Koala Loempoer Tokio Dublin Almaty New Delhi Athene Riyad Port Of Spain Bonn Shanghai Riy
ad Khartoum Zagreb Sofia Lagos Kobe Dublin Quito Londen Pretoria Almaty Karachi Ankara Tokio Havanna Bonn Berlijn Buenos Aires Lagos Shanghai Kopen
hagen Bagdad Hong Kong Almaty Muscat Abu Dhabi Wenen San Jose Koweit Wenen Kiev Parijs Buenos Aires Madrid Koweit Harare Parijs Moskou Pretoria Tri
poli Madrid Damascus Praag Kobe Koala Loempoer Kaapstad Luanda Kiev Lusaka Dar Es Salaam Melbourne Zagreb Parijs Houston Windhoek Paramaribo B
amako Bonn Cotonou Ottawa Walikrat Muscat Colombo Manilla Oslo Nairobi Dubai Sao Paulo Pretoria Maputo Amman Bagdad New Delhi Lima La Paz Quito Bo
gdad Bamako Hamburg Algiers Luanda Kingston Riyad Moskou Lagos Managua Buenos Aires Manilla Lima Melbourne Mexico Colombo Canberra Abu Dhabi
bourne Wenen Dar Es Salaam Brasilia Koweit Parijs Jakarta Stanboel Teheran Khartoum Abuja Parijs Stockholm Toronto New Delhi Quito Seoel Bangkok Ri
yad La Paz Paramaribo Boekarest Aranjeto Koala Loempoer Boekarest Kingston Algiers Stockholm Los Angeles Dubai Singapore Ankara Amman Canberra A
buhai Tripoli La Paz Wenen Accra Vaticanstad Port Of Spain Houston Pretoria La Paz Stanboel Boedapest Hamburg Vancouver Dhaka Dubai Bangkok Ankara A
kairo Khartoum Dubai Kobe Brussel Mexico St Petersburg Paramaribo Ankara Rabat Belgrado Rabat Athene Harare New York Antwerpen Buenos Bogota Kairo
r Harare Lagos Managua Quito Hamburg Lagos Colombo Mexico Bratislava Lusaka Bangkok Sarajevo Damascus Houston Bonn Ankara Brussel Dar Es Salaam
Kobe Sofia Kinshasa Loempoer Wellington Algiers Ankara Abuja Chicago Muscat Dakar Stockholm Copenhagen Cotonou Buenos Aires Addis Abeba Lissabon Pari
s Rabat Düssel dorf Tokio Luxemburg Monte video Chicago Bagdad Port Of Spain Boekarest Luxemburg Dakar Houston Almaty Dubai Rome Bamako Belgrado
Hamburg Rome Dar Es Salaam Sofia Dubai Colombo Rabat Athene Dublin Sydney Kobe Bogota Praag Ouagadougou Algiers Kingston St Petersburg Amman M
n Milaan Mexico Teheran Abu Dhabi Frankfurt Am Main Belgrado Toronto Addis Abeba Ankara Sarajevo Port Of Spain Aires Stockholm Amsterdam Abeba Tripoli La
Paz Kairo Managua Bagdad Los Angeles Kiev Ankara Colombo Warschau Rome Bern Kingston Lissabon Boedapest Boedapest New York Maputo Colombo New
York Riyad Bamako Te Aviv Kingstom Monte video La Paz Praag Dubai Wenen Cotonou Berlijn La Paz Düssel dorf Kampala Teheran Seoel Monte video Brasilia P
ria Ankara Bomay Sofia Toronto Rome Zagreb Washington Amman Athene La Paz Moskou Algiers Abidjan Paramaribo Maputo Manilla Kinshasa Barcelona
Caracas Managua Barcelona Lusaka Antwerpen Sao Paulo Bagdad La Paz Parijs Toronto Brussel Berlijn Peking Monte video Abu Dhabi Tel Aviv Londen Stanbo
el Almaty Bangkok Helsinki San Jose Paramaribo Ankara Sao Paulo Pretoria Bangkok Milaan Bamako Houston Harare Brasilia Kairo Sarajevo Bratislava Windh
oek Zagreb Brussel Riyad Moskou Almaty Maputo Karachi Vancouver Santiago De Chile Tunis Managua Teheran Cotonou Tokio Tunis Helsinki Boekarest Ham
burg Kopenhagen Stockholm Wellington Melbourne Kopenhagen Rabat Berlijn Antwerpen San Jose Rome Luxemburg Sofia Houston Riyad Düssel dorf Amman
Accra Praag Karachi Kairo Sarajevo Algiers Ankara Londen Bamako Jakarta Paramaribo Ottawa Montreal Algiers Muscat Windhoek Riyad Luanda Madrid Vati
canstad Warschau Brasilia Vancouver Antwerpen Dakar Dar Es Salaam Dubai Tripoli Maputo Dublin Brussel San Jose Tel Aviv Milaan Boedapest Lusaka Frank
furt Am Main Melbourne München Athene Düssel dorf Kampala Canberra Bamako Islamabad Sofia Lissabon Bangkok Rome Chicago Algiers Riyad Yaoundé Ri
yad Seoel Bangkok Wenen La Paz Parijs Paramaribo Boekarest Aranjeto Koala Loempoer Boekarest Kingston Algiers Stockholm Los Angeles Dubai Singapore An
kara Bamako Belgrado Hamburg Rome Dar Es Salaam Sofia Dubai Colombo Rabat Athene Dublin Sydney Kobe Bogota Praag Ouagadougou Algiers Kingston S
t Petersburg Amman Milaan Mexico Teheran Abu Dhabi Frankfurt Am Main Belgrado Toronto Addis Abeba Ankara Sarajevo Port Of Spain Aires Stockholm Amst
erdam Abeba Tripoli La Paz Kairo Managua Bagdad Los Angeles Kiev Ankara Colombo Warschau Rome Bern Kingston Lissabon Boedapest Boedapest New York
Maputo Colombo New York Riyad Bamako Te Aviv Kingstom Monte video La Paz Praag Dubai Wenen Cotonou Berlijn La Paz Düssel dorf Kampala Teheran Seoel
Monte video Brasilia Pretoria Ankara Bomay Sofia Toronto Rome Zagreb Washington Amman Athene La Paz Moskou Algiers Abidjan Paramaribo Maputo Mani
kinshasa Barcelona Caracas Managua Barcelona Lusaka Antwerpen Sao Paulo Bagdad La Paz Parijs Toronto Brussel Berlijn Peking Monte video Abu Dhabi
Tel Aviv Londen Stanboel Almaty Bangkok Helsinki San Jose Paramaribo Ankara Sao Paulo Pretoria Bangkok Milaan Bamako Houston Harare Brasilia Kairo Sa
rjevo Bratislava Windhoek Zagreb Brussel Riyad Moskou Almaty Maputo Karachi Vancouver Santiago De Chile Tunis Managua Teheran Cotonou Tokio Tunis
Helsinki Boekarest Hamburg Kopenhagen Stockholm Wellington Melbourne Kopenhagen Rabat Berlijn Antwerpen San Jose Rome Luxemburg Sofia Houston Ri
yad

Deze brochure is een uitgave van:
Het ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag
© Buitenlandse Zaken | juli 2010

10BUZ150343|N